

Кадала Віталій Віталійович,
кандидат юридичних наук
(*Донецький юридичний інститут МВС України*)

ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «КВАЛІФІКОВАНИЙ ІНВЕСТОР»

Функціонування будь-якого ринку передбачає дію на ньому певних учасників. Не є виключенням і фондовий ринок. Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» учасниками фондового ринку є емітенти або особи, що видали неемісійні цінні папери, інвестори в цінні папери, інституційні інвестори, професійні учасники фондового ринку, об'єднання професійних учасників фондового ринку, у тому числі саморегулювнi організації професійних учасників фондового ринку. Здійснюючи регулювання ринку цінних паперів держава ставить на меті забезпечення рівних можливостей для доступу емітентів, інвесторів і посередників на ринок цінних паперів [1].

Проте, в професійному середовищі та серед чиновників галузі є думка, що інвесторів треба кваліфікувати, та відповідно надати різні можливості щодо здійснення інвестування [2 – 4]. Таке кваліфікування на їх переконання дозволить захистити некваліфікованих інвесторів від вкладення в досить ризикові інструменти, пропоновані фондовим ринком. При цьому до кваліфікованих інвесторів пропонується віднести:

- 1) професійних учасників фондового ринку та інших фінансових установ;
- 2) міжнародні фінансові організації, утворені кількома державами – членами міжнародної фінансової організації, які надають фінансові ресурси іншим державам-членам на умовах, визначених їх установчими документами;
- 3) уряди та центральні банки іноземних держав;
- 4) Кабінет Міністрів України і Національний банк України;
- 5) юридичних та фізичних осіб, включених до Реєстру кваліфікованих інвесторів.

Наведений перелік викликає певні питання. Так, міжнародні фінансові організації, які надають фінансові ресурси іншим державам є не інвесторами, а кредиторами. Також навряд чи будуть виступати інвесторами у розумінні чинного законодавства уряди та центральні банки іноземних держав. Віднесення НБУ до кваліфікаційного інвестора потребує внесення відповідних змін до законодавства, адже Закон України «Про Національний банк України» не передбачає серед функцій та операцій, що здійснюються НБУ здійснення будь-яких видів інвестицій.

Щодо інших осіб з переліку, то вони підпадають під визначення «інституційний інвестор», до яких згідно Закону України «Про цінні папери та

фондовий ринок» відносяться інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди), інвестиційні фонди, взаємні фонди інвестиційних компаній, недержавні пенсійні фонди, фонди банківського управління, страхові компанії, інші фінансові установи, які здійснюють операції з фінансовими активами в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, - також за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів. В свою чергу, слід зауважити, що поняття «кваліфікований інвестор» містить більшість країн з розвинутою економікою.

Такі інвестори несуть додаткові ризики, мають більше прав, можливостей та додаткових інструментів інвестування порівняно зі звичайними інвесторами. Але слід брати до уваги стан вітчизняного фондового ринку, який не має ані розвинутої інфраструктури, ані широкого асортименту фінансового інструментарію. А отже, в силу нерозвиненості фондового ринку не на часі і кваліфікувати інвесторів.

Отже, з одного боку, введення поняття «кваліфікований інвестор» потребує більш ретельної розробки самого поняття та суттєвої перебудови відповідного законодавства, а з іншого – є не нагальною проблемою, а тому законодавчій та виконавчій владі слід зосередитися на інших проблемах фондового ринку. З урахуванням викладеного, вбачається, що формування інвестиційного законодавства повинно знаходитися в залежності від певних потреб учасників ринку та можливостей застосовувати ними таке законодавство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. «Про державне регулювання ринку цінних паперів». Закон України від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР. // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. - № 51. – ст. 292.
2. О.Гарагонич. Щодо запровадження в Україні інституту кваліфікованих інвесторів. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://blog.liga.net/user/ogaragonych/article/12473.aspx>
3. В.Бездітний. Кваліфіковані інвестори в цінні папери: чи бути новому типу інвесторів в Україні? // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/cinnipaperi-ta-fondoviy-rinok/kvalifikovani-investori-v-cinni-paperi--chibuti-novomu-tipu-investoriv-v-ukrayini.html>
4. НКЦПФР: Кабінет Міністрів погодив проект Закону України щодо визначення кваліфікованих інвесторів на ринку цінних паперів. // [Електронний ресурс]. Режим доступу:

http://nssmc.gov.ua/press/news/nkcpfr_kabinet_ministriv_pogodiv_proekt_zakonu_u_krayini_shhodo_viznachennya_kvalifikovanikh_investoriv_na_rinku_cinnikh_paperiv